

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1097015/9

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אבנר זינגר)

נגד

המשיב: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד מקסים ליפקין)

הנדון: אימתן רשות ערעור על החלטות ביניים הפיכות או כשרשות הערעור תאין את ההחלטות ובהעדר נטייה מובהקת של מאזן הנוחות לטובת המבקשת

החלטה

על שולחנו בקשתה של המבקשת למתן רשות ערעור ולעיכוב ביצוע החלטת בית הדין האזורי, מנגדן תגובות המשיב ובקשותיו לדחיית בקשת רשות הערעור ולשחרור כספים.

טרם ניגש לגופה של החלטה נקדים ונאמר הביקורת שמתחננו בפסק דינו הקודם על שני הצדדים כאחד עומדת בתוקפה. לצערנו, הרושם המתקבל מהחומר שהמשיב להיערם לפנינו הוא כי שני הצדדים ממשיכים לבחור במלחמת התשה מיותרת שקרוב לוודאי מזיקה לשניהם – אין העת כעת לקבוע מי מהם אשם בכך יותר, אך נראה כי איש מהם אינו נקי מאשמה. במסגרת מלחמת התשה זו מתישים הצדדים גם את בית הדין האזורי ואת בית דינו כשכל החלטה כמעט היא מושא למקצי שיפורים בדמות ערעורים או בקשות לעיון חוזר, תגובות ותגובות לתגובות, לא אחת תוך מחזור טענות קודמות ולחילופין תוך העלאת עניינים טרם זמנם. התנהלות זו מקשה על עשיית הצדק ועל בירור האמת, וודאי שמעכבת אותם, ואולי יש מי שמעוניין בכך ומכוון למטרה זו את חיציו.

לא מעט עמל השקעתי בבחינת החומר שהוגש עד כה ועיון חוזר בתיקים הקודמים שבבית דינו ובבית הדין האזורי כאחד כדי לנסות לבור את המוץ מן הבר ולנפות את הסובין מן הקמת, וסוף כל סוף לא העלה העמל ולא הניבו ההליכים כמעט דבר מלבד העיכוב שבעצם קיומם וכפי שיתבאר מהחלטתי דלהלן.

סעיפי החלטת בית דין קמא שבעניינם הוגשו הבקשות הם כדלהלן:

ג. מתוך התנאים שהעלה בא כוח הבעל לעניין רכישת הדירה לאישה, מתקבלות ההתניות הבאות:

1. שחרור הכסף לרכישה יותנה בהצגת חוות דעת שמאי מקרקעין מוסמך על מחיר הדירה הנרכשת. חוות הדעת תוצג לבא כוח הבעל ולבית הדין.

2. על האישה לפנות את הדירה ב[ק'] בתוך שישה חודשים מהיום.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

3. על הדירה הנרכשת תירשם הערת אזהרה למניעת מכירתה שלא בהוראת בית הדין.

על באי כוח הצדדים יהיה לדאוג במשותף לניסוח פסיקתא מתאימה לעניין זה, שתהיה בת תוקף ב[...]

ד. בהמשך להחלטה הקודמת, ועל אף האמור בתגובת בא כוח האישה, אנו סבורים כי יש מקום להדדיות בשחרור הכספים.

על כן, במידה והצדדים לא יגיעו ביניהם בתוך ארבעה ימים להסכמות בעניין היקף החובות שיש לפרוע על חברת [י'] והדירה ב[ב'], בית הדין ישחרר לבעל 1.5 מיליון אירו לרכישת דירה (כפוף להתניות זהות לאלה החלות על רכישת דירה לאישה), והצדדים יתמודדו כל אחד עם חובותיו.

ה. הדברים אמורים גם לגבי שחרור כסף לבעל לצרכי מחיה, לאור הכספים ששחררו עד כה לידי האישה.

לאחר סידור הגט בא כוח הבעל יהיה רשאי להגיש פסיקתא לשחרור חצי מיליון אירו לידי הבעל.

פינוי הדירה

בבקשת רשות הערעור נטען כי שגה בית הדין בהחלטתו לקצוב פרק זמן בן שישה חודשים לפינוי המבקשת את הדירה, שכן המשיב, לטענתו, מערים קשיים על רכישת דירה חלופית ובשלהם עלולה היא למצוא את עצמה נאלצת לפנות את דירת מגוריה טרם שתרכוש דירה חלופית.

המשיב האריך לפרט את הנזקים העשויים לצמוח לו מאיפיוי הדירה המדוברת במועד. טענותיו הן להבדל בין מחירה של דירה כ'תפוסה' למחירה כ'פנויה'. נוסף לכך הוא מעלה טענות – שלשיטת המבקשת הן בגדר תאוריות קונספירטיביות – בדבר עמידת המבקשת מאחורי חברה המבקשת לרכוש את הנכס, הטענה היא כי החברה תרכוש את הנכס בזול בשל היותה תפוסה, הוא יינזק מכך כמובן ואילו המבקשת תיהנה מכך בעומדה מאחורי הקונה מחד גיסא ובהמשך מגוריה בדירה מאידך גיסא.

בין כך ובין כך נכנס העולם למשבר ה'קורונה' שפגיעתו ב[...] ארץ מגורי הצדדים ומקום הנכסים המדוברים, הייתה מן הקשות. גם לכך כמובן השלכות כלכליות, ובין השאר עלה עניין זה בטענות שהמשיכו הצדדים לערום על שולחננו כשכל צד מגייס את המשבר לטובת טענותיו שלו.

לאחר העיון בחומרים הרבים לא שוכנעתי כי לתאוריה בדבר סיכול רכישתו של נכס חלופי יש רגליים יותר מלתאוריה בדבר אינטרס שיש למבקשת למכור את הנכס במחיר מופחת, הכול כמדומה אפשרי אצל בני הזוג אלה שבהחלט אפשר להאמין ולהתרשם כי כל אחד מהם נכון אף להזיק לעצמו אם יזדקק לכך כדי להזיק לחברו יותר, אך ההנחות בדבר יכולתו של כל אחד מהם להזיק לחברו בהקשר המדובר אינן מוכחות.

בין כך ובין כך הטענה על ההבדל בין מחיר הדירה כפנויה למחירה כתפוסה היא קרוב לוודאי טענה צודקת. ספק אם אפשר היה לדחותה מכוח טענה בלתי מוכחת של האפשרות להותרת המבקשת ללא מקום מגורים, על אחת כמה וכמה כשמול טענה בלתי מוכחת זו עומדת טענה – גם היא בלתי מוכחת – בדבר הקשר בין המבקשת לחברה המעוניינת ברכישת הנכס וכו'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לו הייתה בעניין זה זכות לערעור היינו נאלצים אולי לנהל הליך מלא ולבחון לעומק ראיות, אולי תוך חקירות עדים – לו לא נעשו הללו בבית דין קמא – וכיוצא בהם, כדי לקבוע איזו משתי התאוריות נכונה יותר. בין כך ובין כך היו חולפים מן הסתם ששת החודשים ואף יותר מכך, לו היינו מקבלים לבסוף את עמדת המשיב היינו נאלצים לקבוע כי מן הדין אכן הייתה המבקשת חייבת לפנות את הנכס אולם הצליחה לסכל זאת ואולי לגרום נזקים למשיב באמצעותו של ההליך עצמו. לו כך היה לא הייתה דרך למנוע את הנזק – משיש זכות ערעור עלינו לדון, אלא שאפשר שהדבר היה מביא לחיובי הוצאות משפט מוגדלים מאוד או היה משליך לעתיד על איזון הנכסים הכולל, ואולי שני אלו גם יחד.

ברם לא מדובר בערעור שבזכות אלא ברשות ערעור. בבואנו לשקול מתן רשות כזו ועימו גם לשקול את עיכוב ביצועה של החלטת בית דין קמא, עיכוב שאותו ביקשה המבקשת והמתחייב מעצם ההחלטה לדון בערעור שהרי אם לא יעוכב הביצוע – יתאיין הערעור, עלינו לאזן בין כלל המרכיבים. בענייננו כשעלינו לאזן בין החשש שמעלה המבקשת כנימוק לערעורה, חשש אפשרי אך לא מוכח, לבין הטענה הנכונה כמעט בוודאות בדבר פער בין מחיר נכס פנוי למחירו של נכס תפוס – נוטה המאזן באופן ברור לטובת הטענה הנכונה כמעט בוודאות כאמור, זאת אף ללא שהתווספה לה טענה בלתי מוכחת, ועל אחת כמה וכמה משנוספה גם זו, אף שמשקלה מועט בהיותה כאמור בלתי מוכחת.

ולא זו אף זו, אף לולי נטה המאזן לצד האחד – אף לו היה שקול ואולי אף לו נטה קמעא לעברן של טענות המבקשת, כל עוד לא הייתה זו נטייה ברורה וניכרת, ספק אם היה מקום ליתן רשות ערעור במקרה זה שבו כאמור לעיל עצם הדיון בערעור ועיכוב הביצוע יהיו למעשה קבלתו של הערעור ודחיית הפינוי, שכל עניינו של הערעור אינו עצם קיומו אלא שאלת דחייתו או איידיחייתו. על דרך כלל כשביצוע פסק הדין יאיין את הערעור יש טעם להורות על עיכוב ביצוע, וכאמור לעיל כך היינו מורים כאן לו החלטנו ליתן רשות ערעור, על זו הדרך ומקל וחומר שאם עצם מתן רשות הערעור יאיין את פסק הדין שקשה להצדיק את מתן הרשות.

הכלל הוא שהחזקה הראשונה היא שהחלטה שיפוטית ניתנה לאחר שיקול דעת ובחינת הטענות והראיות ועל כן, על המבקש לסתור את ההחלטה מוטל נטל כבד יותר משמוטל על הטוען בערכאה קמא, בערכאה קמא מתמודד הטוען מול טענות הצד שכנגד האובייקטיבי כמוהו, לא יותר, ובדרך כלל היודע את האמת העובדתית ואת משמעותה המשפטית וההלכתית גם כן כמוהו ולא יותר. לא כן בערעור שבו על המערער להתמודד לא אך עם טענות שכנגד אלא גם עם הכרעתה האובייקטיבית על פניה של ערכאה קמא, ובייחוד מאחר שעל פי תקנות הדיון לא די שיעורר ספק שמא הצדק עימו או שיראה כי קיימת אפשרות להכריע אחרת – בדברים הנתונים לשיקול דעת – אלא שעליו לשכנע את בית הדין הגדול כי בית הדין קמא "טעה". נטל זה המוטל על המערער מטה את הכף מלכתחילה לכיוון של אימתן רשות ערעור – ובמיוחד כשיש חשש, ובענייננו יותר מחשש גרידא, שעצם מתן הרשות יסכל את שנפסק בבית דין קמא – ומצריך לתת את הרשות במקרים כאלה רק אם הטענות והחששות שהעלה המערער להצדקת מתן הרשות היו כבדי משקל, בהשוואה לאלה שהעלה המשיב, עד כדי הטיה ברורה ומוחלטת של הכף לעבר מתן רשות הערעור, הטיה הגוברת על הנטייה הלכתחילאית האמורה.

בענייננו כאמור, לא זו בלבד שאין נטייה של הכף לכיוון של מתן הרשות, שיש בה כדי לאזן את הנטייה הראשונית שלאידך גיסא, אלא שאף נטייה קלה לטובת מתן הרשות אין כאמור,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואדרבה הנטייה היא יותר לכיוון של אימתן הרשות ומשנטייה זו מצורפת לנטייה הראשונית הרי שההכרעה היא מוחלטת וברורה כשמש.

סוף דבר, בקשת רשות הערעור נדחית, החלטת בית הדין קמא אינה מעוכבת עוד (ובכלל זה בטל מאליו גם העיכוב הזמני שקבעתי בהחלטה קודמת – עד למתן ההחלטה לגופה של הבקשה).

בשולי הדברים נעיר כי מכל מקום בהעדר החלטה אחרת חלה על ששת החודשים האמורים הוראת תקנות שעת חירום (סדרי דין בבתי הדין הרבניים בעת מצב חירום מיוחד), התש"ף – 2020, שבסעיף 4 לה נקבע:

תקופת תוקפה של ההודעה לא תבוא במניין הימים לעשיית דבר שבסדרי דין או בנוהג, שנקבעו בחיקוק או שקבע בית הדין [...] אלא אם כן קבע בית הדין אחרת בהחלטה, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

התקנה לא הבחינה בין דבר שקבע בית הדין קודם לה או קודם לשעת החירום עצמה לבין דבר שקבע לאחריה ובמהלך תקופת החירום, ועל כן היא חלה גם על הקביעה בנוגע לששת החודשים, ומה גם שהרציונל העומד מאחורי התקנה נכון לכאורה גם לענייננו.

שחרור הכספים

עיקרן של טענות המבקשת לעניין הוראת בית הדין לשחרר למשיב כספים נסובה סביב ההבחנה בין שחרור כספים לטובתה שבעניינינו כתב בית דין זה בפסק דינו כי עיקול צריך להיעשות במשורה ואין למנוע מאדם באופן גורף ולמשך זמן את השימוש בכפוף לבין שחרור הכספים לטובת המשיב, שאינו המוחזק בכספים.

המשיב מצידו טוען ארוכות בנוגע לזכויותיו בכספים ולראיות לכך מדברי המבקשת בפני רשויות וערכאות אחרות.

נציין כי בדברי המשיב גם אמירות מיותרות כי נוכח הראיות שהוא מציג ראוי כי יחזור בו בית דינו משאמר בפסק דינו בעבר כי המבקשת היא המוחזקת וכו' – אמירות מיותרות על שום מה? על שום שכבר באותו פסק דין עצמו לא קבענו כי אין לו זכויות אלא כי נטל הראיה המוטל עליו כבד וכפול. אפשר שהראיות שהוא מבקש להביא יענו על הדרישה ויסייעו לו להרים את הנטל, אך בירורן של הראיות הללו – בתוך המכלול כולו – הוא לפחות לעת הזאת, בבית הדין האזורי ולא בערכאת הערעור.

לענייננו אכן יש משמעות מסוימת לצבר המסמכים שמבקשים להראות כי יש בסיס לטענה שלא כל הנכסים המדוברים של המבקשת הם, אך משמעות מסוימת בלבד.

עיקרו של דבר מכל מקום הוא שאומנם קבענו כי החשבון הרשום על שם המבקשת עומד בחזקתה וכי על המשיב המבקש לטעון לבעלות עליו נטל ראיה כפול: ראשית עליו להוכיח כי למרות הרישום, הבעלות – שלו היא, ושנית עליו להוכיח כי אין למשיבה זכות בו מכוח חוק יחסי ממון.

חלקם הראשון של הדברים הוא אומנם חד-צדדי: החשבון רשום על שם המבקשת ולפיכך היא אינה צריכה להוכיח שהוא בבעלותה אלא המשיב הוא שעליו להוכיח אחרת (אלא שכל שימצא ראיות לכאוריות יהיה עליה להתמודד עימן ולנסות לסתור אותן לגופן או באמצעות ראיות נגדיות בעלות משקל מספיק), אך חלקם השני הוא דו-צדדי: גם המבקשת, אם סבורה היא כי אין המשיב עתיד לזכות בחלק כלשהו מהחשבון – צריכה להתמודד גם עם חוק יחסי ממון.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נבהיר כי אומנם חוק יחסי ממון אינו נוגע במישרין לחשבון זה או אחר בפני עצמו אלא לכלל נכסי הצדדים, אך במישור של התוצאה הסופית אין הבדל משמעותי, אם בכלל, אם ייטול המשיב מהכספים שבחשבון והמבקשת מכספים אחרים או להפך.

על כן גם בנוגע לשחרור כספים לטובת המשיב יש מקום לקבוע כי לפחות עד לרף מסוים מן הדין ליתן גם לו ליהנות מכספים שסביר להניח שיהיה זכאי לפחות לחלקם ושמועד איזונים לעת הזאת כבר הגיע.

הדברים נכונים במשנה תוקף משקבע בית הדין קמא בנוגע לשלושה רבעי הסכום שהורה לשחרר למשיב כי ישמש לרכישת נכס בכפוף להתניות שיעגנו בפועל את הנכס המדובר כערובה אפשרית להשבת הכספים למבקשת אם לבסוף יתברר כי על המשיב להשיבם לה (וכעין שנקבע גם לאידך גיסא ובהתאם למתווה שבפסק דינו הקודם).

לפיכך אין מקום להרשות ערעור על החלטת בית דין קמא בעניין שחרורם של הכספים ואין מקום שנורה על עיכוב ביצועה של ההחלטה. יובהר כי ככל שבית דין קמא עצמו מצא או ימצא לנכון לעכב את החלטתו כפי שנהג בשלב קודם ולמשך שלושים יום – אין באמור כדי למונעו מכך (וכך גם בנוגע להחלטתו בסוגיית פינוי הדירה), לא קבענו אלא כי אנו איננו נותנים רשות ערעור ומשכך אנו איננו מעכבים את הביצוע.

הוראות בית דין קמא בנוגע להליכי השמאות

בשולי הדברים נאמר גם כי אין אנו רואים לנכון להתערב בהחלטות בית הדין קמא בעניין קבלת השמאות בנוגע לנכס, כשבצד הדרישה להצגת שמאות נגדית עומדת הטענה כי דרישה זו לא נועדה אלא לעכב עוד את ההליכים, אף שגם טענות אלה הועלו בבקשות ובתגובות שלפנינו.

מדובר בהחלטת ביניים מובהקת כשהן נזקי עיכוב המכירה מצד אחד והן נזקיה של שמאות לא נכונה ומכירת הנכס במחיר שאינו ריאלי מן הצד השני יוכלו להיות מתוקנים באיזון המשאבים הכולל כשהצד שהביא לנזק לצד השני או למצבת הנכסים המשותפים יספוג את הנזק. אין צידוק להתערבות של בית הדין הגדול בשיקוליו של בית הדין האזורי בבחירה באחת משתי האפשרויות. אם לעת חלוקת הרכוש הסופית ואיזון המשאבים יטען אחד הצדדים כי ניזוק ובית הדין לא ייתן דעתו על כך – יוכל הלה להעלות אז את טענתו בערעור.

מסקנות ומתן הוראות

סוף דבר:

א. בקשות רשות הערעור נדחות ובית הדין הגדול אינו מעכב את ביצוען של החלטות בית דין קמא (שצוטטו לעיל) בעניין מכירת ופינוי הדירה ובעניין שחרור הכספים (אם כי ההחלטה שקצבה שישה חודשים תתעכב בפועל – ללא קשר לערעור עצמו והדברים נאמרים כאן רק למען הסר ספק – נוכח הוראות תקנות שעת חירום (סדרי דין בבתי הדין הרבניים בעת מצב חירום מיוחד), התש"ף – 2020 בדבר אי הבאת ימי ה"הודעה", (שעתה כבר הסתיימו לעניין זה) על מצב החירום במניין הימים).

ב. בשולי הדברים אעיר כי מדברי הצדדים אני למד לכאורה כי סודר גט ביניהם בחו"ל. ראוי לברך על הגעתו של עניין זה לפחות לגמר טוב. עם זאת – ואף שנושא הגירושין אינו נדון עתה לפניי – חובתי להעיר כי לא מצאתי בתיק בית הדין האזורי החלטה המאשרת את הגט ואת הגירושין, כמקובל בגיטין המסודרים בחו"ל, אף שלבקשת האישה צורף צילום מעשה בית הדין מחו"ל. על הצדדים לפנות לבית הדין ולבקש ממנו הוצאת תעודת גירושין ומעשה בית דין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמקובל. העדר תעודות אלו יטיל צל על יכולתם של הצדדים להינשא לאחרים ועל מעמדם כגרושים (הלכתית וחוקית כאחד).

ג. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם האישיים של הצדדים.

ניתן ביום ב' בסיוון התש"ף (25.5.2020).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה